

Notities

1 maart 2004

Auteur: Lieve Verheyden

Volume: 33

Nummer: 4

Pagina's: 37-47

Documenten

- [vonk_jrg33_068.pdf](#)

37 notities lieve verheyden ook al kiezen meer en meer opleidingen binnen het hoger onderwijs uitdrukkelijk voor een groter aandeel van zelfstandig werk en zelfstudie en daardoor ook voor een drastische vermindering van het aantal contacturen toch blijven klassieke les momenten belangrijke ankerpunten in het geheel van een opleiding en tijdens deze lesmomenten wordt de student geacht notities te maken binnen datzelfde hoger onderwijs gaat men er al eens vaker gemakshalve van uit dat studenten besla gen zijn in het maken van notities bij colleges of lessen er is immers zelden syste matische aandacht voor deze vaardigheid misschien speelt wel mee dat lectoren weinig of niet geconfronteerd worden met de persoonlijke notities van studenten veronderstelt het hoger onderwijs dat het secundair onderwijs instaat voor het onderwijs op dat vlak of gelooft men dat studenten deze vaardigheid wel al doen de zullen verwerven ammer genoeg ontbreekt in en leerlingen lectoren en studenten kunnen een aantal toonaangevende doen om het niveau van noteren notities op schoolboeken nederlands voor te tillen beide onderwijsniveaus hebben het secundair onderwijs1 aso immers de verantwoordelijkheid om studen tso uitdrukkelijke en systema ten vaardiger te maken op dit vlak het tische aandacht voor deze secundair onderwijs biedt op die manier een school taal vaardigheid leerlingen sterkere startpositie aan haar afgestudeer worden op die manier afhankelijk den het hoger onderwijs begeleidt haar van persoonlijke initiatieven van hun studenten in het uitbreiden en verfijnen van leerkrachten sommige studenten slagen er vaardigheden waaraan zonder twijfel steeds wellicht in om deze vaardigheid al doende hogere eisen gesteld worden te verwerven met vallen en opstaan maar nogal wat anderen helemaal niet zij geven de inzichten en concrete tips die in dit arti onomwonden toe dat ze de vaardigheid niet kel verwerkt zijn komen voor een aanzienlijk onder de knie krijgen en dus afhankelijk blij deel uit bligh 1998 en uit een beperkt ven van notities van medestudenten experiment met het maken van notities bij studenten van het tweede jaar initiele in dit artikel wordt kort toegelicht hoe noti opleiding kleuteronderwijzer departement ties kaderen in het geheel van een leerweg lerarenopleiding van khleuven vestiging welk proces er schuilgaat achter de activi heverlee teit van het noteren zelf en wat leerkrachten maart april 2004 nummer 4 33e jaargang 38 plaats van notities in een syllabus enkele voorbeelden groter geheel verzameling

achtergrondartikels systematisch opgebouwd geheel van informatie al dan niet in detail uitgeschreven we hebben het in dit artikel over notities die al dan niet geupdatet studenten maken tijdens de gewone les al dan niet met illustraties en of sen of colleges die lessen of colleges hebben meestal de bedoeling om studenten toepassingen al dan niet met geëxpliciteerde informatie te laten verwerven en of om hun denken op gang te brengen uit weten schappelijke literatuur blijkt dat lessen of redeneringen colleges vooral het eerste doel kunnen die nen over het tweede zegt bligh 1998 zon de les of het college kan sterk cursusvol der meer little thought can take place in a gend zijn maar dat hoeft niet de lector kan lecture zich beperken tot de hoofdlijnen zich beperken tot bepaalde brok de term les of college staat voor een ont ken kennis of informatie en die in zettend grote waaier aan mogelijkheden detail uitwerken zo kan hij de aan we gaan er hier even van uit dacht vestigen op moeilijke rede dat het college of de les door de lector neringen op ingewikkelde proces voorbereid is en door hem gestuurd sen op enkele zeer recente wordt hij bepaalt grotendeels welke inzichten enz stappen gezet worden op welke vraaggericht werken studenten manier² formuleren hun vragen bij een dat het college of de les een of meer bepaald onderwerp bv praktijker werkvormen kan combineren min of varing en samen wordt er naar meer interactieve werkvormen min of antwoorden gezocht daarbij meer leerkrachtgestuurde momenten wordt de belangrijkste info van de verschillende groeiperingsvormen syllabus vermeld maar niet nood kunnen elkaar afwisselen zakelijk alles en niet noodzakelijk dat de inhoud van de les of het college in dezelfde volgorde op een bepaald ogenblik in de toe probleemgestuurd werken de lec komt verondersteld gekend moet tor confronteert de studenten met zijn met name om te reproduceren een relevant en herkenbaar pro en of toe te passen bleem en zoekt samen met de studenten naar oplossingen in vele gevallen vindt de student de inhoud daarbij wordt belangrijke info uit de van de les of het college in een of andere cursus aangeraakt maar niet vorm terug in een syllabus of handboek noodzakelijk systematisch die dat hem door de lector bezorgd wordt de relatie tussen wat in de les geformuleerd wordt en wat in de syllabus vermeld staat notities hebben in elk van die gevallen een kan allerlei vormen aannemen onder ande andere functie en zullen dan ook op een re ook omdat de term syllabus heel wat andere wijze genomen worden ladingen dekt 33e jaargang nummer 4 maart april 2004 39 de functie van noteren is bovendien afhan 4 om leerinhouden met elkaar in verband kelijk van de wijze van studeren studeert te brengen en persoonlijk te verwerken een student in eerste instantie om positief door ze te reorganiseren vanuit eigen geevalueerd te worden dan bepaalt vooral houvasten hoe de student dat prak de wijze van evaluatie mee de wijze van tisch gezien moet doen overschrijven notities maken verhalen van medestudenten bijschrijven is een moeilijke vraag ten of directe informatie over de evaluatie 5 om aan te geven wat belangrijk is en wijze vanwege de lector zelf bepalen mee wat niet deze functie vraagt heel wat hoe en wat genoteerd wordt studeert de vaardigheden student vanuit een meer inhoudelijke moti 6 om bijkomende leerstof op een rij te vatie dan wil hij de informatie die hij in de krijgen zeker in het geval dat er geen les kan opsteken verwerken in een groter volledige syllabus voorhanden is wint geheel van informatie over het onderwerp deze functie aan belang

waarschijnlijk bewerkt of verwerkt hij zijn 7 om aandachtig te blijven notities nog voordat hij ze opneemt in de eigenlijke studie noteren is een complexe activiteit de verschillende functies van notities maken noteren is een activiteit studenten die notities maken zijn actief bezig noteren is een in de literatuur onderscheidt men verschil complexe activiteit in het hoofd van de studerende functies van notities maken die notities maakt spelen zich talloze de twee belangrijkste zijn processen tegelijkertijd af schema 1 licht 1 om de inhoud van de les beter te ont een tipje van de sluier houden als je noteert word je gedwongen om de informatie te onco studenten krijgen allerlei vormen van input deren dat vraagt een hoge staat van omdat ze de leraar horen en zien spreken en alertheid die ook maakt dat je beter meestal ook schrijven of geschreven taal pre onthoudt wat er gezegd werd senteren verbale input zowel mondeling als 2 om de leerinhouden beter te verwer vaak ook schriftelijk en non verbale input pro ken studenten die hun notities verwer sodie lichaamstaal kleuren lijnen schema s ken als voorbereiding op een examen illustraties uit al die input moeten studenten doen het over het algemeen beter hoe op de een of andere manier de relevante sig meer beter de notities hoe beter de nalen onderscheiden van wat niet ter zake examenresultaten doet bv opmerkingen qua gedrag wat zij als relevant selecteren proberen ze te koppelen bovendien kunnen notities helpen aan wat ze al verworven hebben als dat lukt 3 om het zich ontplooiend geheel van het koppelen zij die voor hen relevante input aan onderwerp te overzien dit doel is sterk concepten en aan schrijfklare patronen als afhankelijk van de aandacht die de lec dat niet lukt moeten zij de naar hun aanvoelen tor aan overzicht geeft en de verwer relevante maar onbekende input gedetailleerd kingstijd die de student krijgt tijdens het analyseren om die te kunnen gaan noteren noteren pas dan wordt er geschreven maart april 2004 nummer 4 33e jaargang 40 ondertussen gaat de student het liefst nog the selection and organization of notes een stap verder hij brengt geactiveerde requires more skill than many lecturers concepten in verband met elkaar en zet de appreciate and since as far as their own links vast in zijn geheugen de complexiteit lectures are concerned lecturers have the van het geheel maakt echter duidelijk dat responsibility to provide training in these vele studenten niet aan dat niveau van acti skills although some do not recognize viteit toekomen tijdens de les zelf vandaar it more complex patterns should be blighs uitspraak little thought can take introduced gradually place in a lecture schema 1 je volgt de les en maakt notities wat gebeurt er een sterk vereenvoudigde weergave van het proces je hoort de leraar spreken je ziet de leraar schrijven je zet de links vast in je geheugen je brengt geactiveerde concepten in verband met elkaar je onderscheidt relevante je onderscheidt relevante van niet relevante visuele input non verbale auditieve input symbolische van andere je matcht auditieve input je matcht visuele input met patronen uit je auditieve met patronen uit je visuele geheugen geheugen je relateert wat je hoorde zag aan concepten je matcht een en ander met schrijfklare patronen die je voorhanden hebt je herkent de auditieve verbale input je herkent de visuele verbale niet en ontleedt foneem na foneem input niet en analyseert grafeem na grafeem je past foneem grafeemkoppeling toe je schrijft motorische handeling naar bligh 1998 schema 4 2 p 37 33e jaargang nummer 4 maart april 2004 41 aan-

dachtspunten voor lectoren in wat volgt formuleren we een aantal aandachtspunten voor lectoren waardoor zij tege moet kunnen komen aan de behoeftes van studenten op het vlak van noteren zorg voor een goed georganiseerde en goed gestructureerde les op je eigen niveau bepaal daarbij zeker ook de relatie tot het beschikbare cursusmateriaal in most cases it is not enough maak bij het begin van de les duidelijk of je de cursusnotities die that information ter beschikking zijn gewoon overloopt dan wel of je de les opbouwt los van de structuur van de cursus in het eerste geval should be volgen de studenten waarschijnlijk het best mee in de cursus en organized it noteren dan alleen wat jij expliciet vermeldt als een belangrijke must be seen by toevoeging of uitweiding in het tweede geval noteren de studen students to be ten het lesverloop waarschijnlijk het best op blanco notitiepapier organized eventueel bied je hen gekopieerde transparanten of werkbladen aan als basis voor hun notities nodig hen uitdrukkelijk uit om het juiste materiaal klaar te nemen en de rest dicht opzij te laten maak de structuur van je les zichtbaar voor studenten bied het structuuroverzicht van je les vooraf aan en herneem het telkens wanneer je overstapt naar een nieuw onderdeel van het grotere geheel uit de literatuur en het beperkte experimenteren komt het belang van dit soort herhaalde kadering sterk naar voren studenten appreciëren deze momenten indien mogelijk bouw je de grote structuur van de les ook visueel mee op bord transparant studenten reageren van first tell em uit de wetenschap dat wat op het bord staat belangrijk is what you re maak de structuur van je les ook in woorden zichtbaar las gonna tell em daartoe macrosignalen in macrosignalen zijn structuurrevele then tell em rende woorden en uitdrukkingen ze duiden de inleiding aan and then tell em de overgangen tussen twee onderdelen en de conclusie ze what you ve zorgen ervoor dat de student op elk ogenblik doorheeft hoe told em het besproken element in het geheel past enkele voorbeelden ten eerste ten tweede eerst dan ten slotte het belangrijkste daarnaast de volgende afrondend maart april 2004 nummer 4 33e jaargang 42 gebruik voldoende microsignalen dat zijn woorden en uitdrukkingen die de relatie uitdrukken tussen verschillende ideeën en dus verwijzen naar de redenering op basis daarvan kunnen studenten de relaties tussen losse ideeën achterhalen zo moeten ze bijvoorbeeld oorzaak en gevolg ontdekken een algemeen principe en zijn voorbeeld met elkaar in verband brengen een vergelijking maken een uitweiding plaatsen in het geheel argumenten op een rij zetten herformuleringen aan elkaar relateren enkele voorbeelden en dus bijvoorbeeld want omdat daarom daarentegen in tegenstelling tot maar in vergelijking met samen vattend conclusie besluit oorzaak gevolg voorwaarde voor voor macrobeeld toepassing illustratie commentaar met andere woorden signalen en den microsignalen raad studenten aan deze woorden mee te noteren ze worden het liefst zo weinig mogelijk vervangen door meervoudig interpreteerbaar dat teerbare pijlen strepen studenten deze woorden moeten geef studenten de tijd om te noteren kennen om de laatste de belangrijkste gedachten van je les telkens wat tijd toepassing ervan die tijd dient een dubbel doel ten eerste kan de gedachte in de context van even zakken en ten tweede kan die gedachte genoteerd worden een college vol noteer de grote lijnen zelf mee op het bord of op transparant nieuwe leerstof je wordt verplicht om voor dat schrijven tijd te nemen stu te kunnen denken krijgen

die dan ook volgen wees als je met transparanten werkt kun je studenten een kopie voorzichtig met van je slides bezorgen zodat ze niet alle informatie hoeven op de veronder te schrijven en zich kunnen concentreren op aanvullen voorzie tweemaal per lesblok van anderhalf uur een tweetal stelling dat alle minuten bijschrijftijd voor studenten het niveau van de noti studenten deze ties verhoogt daardoor en ook de concentratie krijgt op die woorden volledig manier een nieuwe shot begrijpen denk in termen van making a point studenten en wij allemaal zijn gebaat bij een kort en krachtige formulering van de essentie bligh 1998 raadt aan om key points te voorzien van 2 tot 3 seconden die lengte sluit aan bij wat het kortetermijngeheugen aankan en wat dus genoteerd kan worden probeer die points letterlijk woordelijk te herhalen indien er toch een wat langere definitie of uitleg genoteerd moet worden hebben studenten het het moeilijkst met het middelste deel van het geheel daar sluipen de meeste fouten in onder steuning door een ook voor studenten gekopieerde transparant is hier wel erg zinvol 33e jaargang nummer 4 maart april 2004 43 formuleer meer dan enkel staakwoorden op een kopie van een transparant werk met stukken zin zodat ook studenten geneigd zijn om meer dan alleen een verzameling holle woorden te memoriseren voor een evaluatiemoment houd er rekening mee dat studenten die noteren weinig naar de lector kijken vele non verbale signalen mimiek lichaamstaal van de lector worden gewoon niet waargenomen dat betekent niet dat je moet snoeien in dat soort signalen dat betekent wel dat je er niet mag van uitgaan dat die signalen woorden kunnen vervangen wees je daarnaast zeker bewust van het belang van paraverbale ondersteuning klemtonen en wijzigingen in volume tempo toon hoogte let op voor het volgende dilemma voor studenten die intensief moeten noteren en zeker voor hen die het daar niet zo makkelijk mee hebben is het moeilijk om ook nog eens te participeren aan een onderwijsleergesprek ze moeten daarvoor volledig mee zijn met de redenering het denken en ook toe zijn aan verwoorden dat is veel gevraagd het is dus niet verwonderlijk dat een groot deel van de groep niet deelneemt aan dat soort gesprekken vermijd dit soort dilemma s door de studenten de veiligheid te bieden dat er na het onderwijsleergesprek tijd en ruimte is om te noteren vermijd ongebruikelijke afkortingen op het bord sommige studenten hebben niet begrepen waarvoor de afkorting staat en piekeren zich tijdens het noteren suf over de betekenis zij inter pelleren dan hun burens soms ontaardt dat in een heuse volks raadpleging nog enkele bijkomende suggesties trek bij het begin van de les tijd uit voor de volgende stappen het onderwerp van de les aankondigen het doel van de les formuleren de relevantie van het onderwerp aantonen naar vorige lessen verwijzen zorg voor visuele prikkels die een kapstok kunnen zijn bij wat je vertelt een schema een tekening een cartoon een stukje dramatiserend vertellen een kleur extra op de slide of het bord een voorwerp een stukje video alle visuele prikkels helpen de student om mentaal vollediger te functioneren raad de student ook maart april 2004 nummer 4 33e jaargang 44 aan om de visuele prikkel of een verwijzing ernaar mee op te nemen in zijn notities vooral studenten met dyslexie zijn gebaat bij vormen van visuele houvast zij zijn eerder georiënteerd op beelden dan op verbale input verwijzingen naar waar je iets in de cursus vindt of naar andere cursusonderdelen eventueel van een ander opleidings-

jaar of opleidingsonderdeel zijn belangrijk en boeiend maak dat studen er wordt ten die informatie noteren opvallend meer genoteerd in zoals gezegd is het moeilijk om studenten aan te sporen tot den enthousiasmeren ken tijdens de les bovenop het noteren door hen te vragen om de stimulerende bij het begin en aan het eind van de les vragen te formuleren bij de lessen geziene leerstof krijgt dat denken en dus het integreren van nieuw we gedachten en redeneringen toch kansen studenten vragen zich af hoe zij de informatie van de les zelf moeten koppelen aan de informatie die ze elders krijgen bv in een handboek een cursus als lector moet je je afvragen of studenten van de verschillende bronnen best een geheel maken ofwel of zij een bron als uitgangspunt mogen nemen en de andere bronnen als toevoeging illustratie spreek daarover met de studenten maak eenduidige afspraken tips voor studenten als lector kun je het maken van notities voor besproken uitgelegd aangetoond wer studenten faciliteren door de tips uit de vori den ge paragraaf op te pakken het is echter dat zij op basis van hun notities de ook raadzaam om met studenten het inhoud van de les moeten kunnen gesprek over het maken van notities te ope reconstrueren ze moeten de gegevens nen en hun tips aan te reiken om het note terugvinden maar ook de redeneringen ren meer kansen op slagen te geven rond de gegevens dat zij notities maken voor zichzelf ze studenten moeten in eerste instantie inzien mogen dus een eigen stijl een eigen dat zij noteren in de eerste plaats om systeem ontwikkelen als het maar weken later in andere omstandighe volstaat om de eerste twee doelen te den opnieuw voor de geest te kunnen realiseren halen welke inhouden op welke wijze 33e jaargang nummer 4 maart april 2004 45 noteer tijdens elke les op een reeks a4 tjes of op door lector bezorgde gekopieerde transparanten of op voorgestructureerde werkbladen afhankelijk van de werkwijze van de lector lector zegt noteer liever niet meteen in de cursus tenzij de lector uitdrukkelijk zo is er aangeeft dat hij zij de cursus overloopt en vraagt dat je in de cur bijvoorbeeld het sustekst volgt klasdagboek of het weekboek zet de naam van het vak of een code op een vaste plaats noteer kleuters noteren de datum en nummer je pagina s eventueel herneem je op elke pagina datum en code zo blijft het een geheel door de week heen wat ze leuk ook al is dit niet economisch biologisch milieuvriendelijk boeiend vonden noteer slechts op een kantje van een a4 zo houd je veel makkelijk en als je dan later ker overzicht en kun je zo nodig bij noteren noteer ook niet te met de kleuters veel op een a4 laat voldoende witruimte om dezelfde redenen terugblijkt op die noteer zoveel mogelijk niet noodzakelijk zoveel mogelijk woor week of op een den wel zoveel mogelijk inhoud het is vaak makkelijker om ach langere periode teraf belangrijk van minder belangrijk te onderscheiden dan op het dan dienen die ogenblik zelf en het is ook makkelijker om achteraf te schrappen tekeningen en dan aan te moeten vullen omdat je niet meer weet wat iets bete tekstjes als kent of waarom iets staat waar het staat geheugensteuntje noteer niet letterlijk veel woorden verhoudingsgewijs niet zo veel inhoud maar al enigszins verwerkend bv door sterk visueel te structureren bv voorbeelden puntsge wijs onder elkaar door gebald te formuleren noteer zoveel mogelijk structuren die door de lector aangebracht worden bv de kadering van het onderwerp van de les in een groter geheel de nummering van zoveel vragen bij een onderwerp zoveel onderdelen van een probleem 1 2 3 zoveel fases in een je no-

teert proces bv klasdagboek luister goed naar de taal die de lector daartoe aanwendt bv eer weekboek ste tweede derde een volgende vraag vooraf ten slotte we geheugensteun bij zagen dat nu gaan we dit soms biedt het bordplan of de structerblik met kls tuur op transparant houvast op week periode visualiseer de structuur en nummer of gebruik opsommings tekens maart april 2004 nummer 4 33e jaargang 46 geef je notities een zichtbare structuur door met insprongen of onderstreping te werken het gebruik van verschillende balpennen telkens met andere kleur is soms te tijdrovend formuleer redeneringen zo volledig mogelijk dat betekent dat je stukken zinnen neerschrijft en niet alleen losse woorden losse woorden zeggen meestal niet veel of worden na verloop van tijd dubbelzinnig noteer zeker precies die woorden die de redenering weergeven dus daarom aangezien waardoor omdat want eventueel gebruik je afkortingen of tekenjes maar zorg er dan voor dat ze voor jezelf eenduidig zijn en blijven voorbeelden noteren is ontzettend nuttig zeker wanneer ze heel cf wiskunde als sprekend voor je waren op het ogenblik dat ze aangereikt werden en alleen als of als illustratie bij een moeilijk begrip of een moeilijke redenering je geeft een voorbeelden voorwaarde aan maken de theorie concreet je ziet meteen waarover het gaat je ziet hoe theoretische principes toegepast worden cf wiskunde je kunt je dingen situaties filmisch voor de geest daaruit volgt halen je wijst op het werken als memotechnisch middel je gevolg je herinnert je de klassituatie en het lesmoment opnieuw en dat helpt wanneer je de inhoud probeert te reconstrueren deze pijl wordt veel gebruikt geef goed aan bij welk stukje theorie het voorbeeld behoort maar vaak in luister naar de taal die de lector gebruikt om een voorbeeld in te verschillende leiden voorbeeld illustratie illustreren concreet maken en betekenissen zet die voorbeelden dan ook zo op een rijtje als het er meer zijn zorg ervoor dat je goed aangeeft waarom het voorbeeld anekdo te een voorbeeld is noteer wat dit voorbeeld wil illustreren na elk onderdeel volgt er meestal een conclusie of een soort samenvatting soms wordt ze aangekondigd als we nu kort samenvatten dat betekent dus als we alles op een rij zetten soms ook niet noteer zeker die laatste stukjes zelfs al zit het lesuur er bijna op maak gebruik van visuele elementen die de lector aanreikt schets mee met de lector schema of iets concreets of schets bepaalde dingen zelf tenminste als je daarin vaardig bent door visuele prikkels schakel je een andere soort hersenactiviteit in waardoor je in het geheel actiever en vollediger leert 33e jaargang nummer 4 maart april 2004 47 noteer verwijzingen naar andere cursu-sonderdelen naar bijlagen naar andere cursussen enz nauwkeurig die verwijzingen onder steunen verder studiewerk noteer zeker ook verwijzingen naar het examen formuleer zorg vuldig hoe de lector de inhoud aan een mogelijke examen-vraag koppelt noteer eventueel de deelvragen die zij hij opsomt lieve verheyden steunpunt nt2 blijde inkomststraat 7 3000 leuven lieve verheyden arts kuleuven ac be noten 1 we wierpen een blik op taalsein pelckmans nv nederlands wolters plantijn netwerk nederlands den gulden engel en lemma pelckmans 2 het spreekt voor zich dat een getraind lesgever van zijn voorbereiding kan afwijken als die nood zich om een of andere reden laat voelen bv door een vraag of opmerking van een student maar ook dan beslist de lector hoe hij met die vraag of opmerking omgaat en in welke mate hij van zijn voorbereid schema afwijkt bibliografie bligh d 1998

what s the use of lectures exeter intellect maart april 2004 nummer 4 33e jaar-
gang 48 a c h t e r k l a p s oude kasten en interessante boeken in die oude kast
staan veel interessante dat leerkrachten in je les moeilijke mensen boeken in het
kleine dorp zijn er om half zijn dat denkt hij drie niet veel kleine kinderen dat die
aggregatie waar ik zo op gesakkerd dat ik dat dus al wel in het turks kan zeg heb
toch zo slecht niet was want in mijn gen maar nog steeds niet weet wat ja en
boekentas van lesgever zitten niet alleen nee is niet begrijp dat iemand me iets te
zo n grote klok color cards van tegenstel drinken wil aanbieden en in een winkel
lingen damestijdschriften en een ganzen alleen kan wijzen naar wat ik wil bord
maar ook doelen communicatieve dat grammatica toch wel belangrijk is om tech-
nieken opbouw taalhandelingen en een goede basis te hebben om een taal te con-
texten leren dat het turks zo n moeilijke gramma tica heeft en dat ik het anders
helemaal fout dat een taal leren leuk is verrijkend boei zal leren end daar zijn we
het over eens mijn leraar dat zeg ik en dat zegt mijn leraar en ik een taal om infor-
matie te vragen je mening dat de zuiver grammaticale methodes hele te geven een
wens uit te spreken je te maal passe zijn dat denk ik dat mensen in excuseren een
taal om te communiceren turkije vreemd gaan opkijken als ik hen begroet met hi-
er zijn er twee auto s en en we vertalen de volgende zin de harde daar drie grote fi-
etsen steen ligt op de grond renilde janssens kortestraat 8 2 1800 vilvoorde 33e
jaargang nummer 4 maart april 2004